

RECENZJA DODATKOWA

Rozprawy doktorskiej mgr. Dariusza Lesickiego pt. „Specjalne strefy ekonomiczne, a rozwój regionów w Polsce na przykładzie Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej”

1. Podstawy formalne opracowania recenzji

Podstawą przygotowania recenzji jest pismo Rektora Uniwersytetu Technologiczno – Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu prof. dr hab. Sławomira Bukowskiego z dnia 11 stycznia 2021r.

Kryteria oceny rozprawy

Mając na uwadze wymagania Ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym (z późniejszymi zmianami), przy ocenie rozprawy doktorskiej przyjęto następujące kryteria: ocena zasadności podjętej problematyki badawczej, koncepcja, hipotezy i cel pracy, ocena zawartości merytorycznej, ocena zawartości formalnej rozprawy oraz spójność struktury pracy i strona warsztatowa.

2. Ocena zasadności podjętej problematyki badawczej

Problem badawczy podjęty przez mgr. Dariusza Lesickiego jest ważny, zarówno z naukowego jak i praktycznego punktu widzenia, gdyż dotyczy Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSE) determinującej rozwój regionu, w którym jest zlokalizowana.

Omawiana Kostrzyńsko Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna (K-S SSE) leży w zachodniej części Polski i geograficznie usytuowana jest w samym centrum Europy, w bezpośrednim sąsiedztwie z Niemcami oraz Republiką Czeską. Jej usytuowanie oznacza korzystne rozwiązania komunikacyjne dla potrzeb transportu osobowego i towarowego, dzięki drogom międzynarodowym E30 (A2), E65 (A3) i E28 oraz linii kolejowej Paryż-Berlin-Warszawa-Moskwa. Położenie strefy nad rzekami Odrą i Wartą ułatwia dostęp do portów morskich w Szczecinie i Świnoujściu oraz portów rzecznych w Berlinie i Hamburgu. Inwestorzy mogą również korzystać z portów lotniczych w Babimoście, Goleniowie i Berlinie.

Spółka zarządza nieruchomościami położonymi na terenie trzech województw: lubuskiego, zachodniopomorskiego oraz wielkopolskiego, stanowiąc tym samym stymulator dla rozwoju gospodarczego tych regionów.

SSE jako uprzywilejowane ekonomicznie strefy ukierunkowane na aktywizację gospodarczą regionów i wspierania przedsiębiorczości nie mają swoich odpowiedników na świecie. W polskich warunkach ich atrakcyjność przejawia się w przywilejach podatkowych operujących tam przedsiębiorstw w ramach tzw. pomocy publicznej.

Wybór obszaru badawczego, odnoszącego się do SSE, funkcjonującej w lokalnej i regionalnej przestrzeni, należy uznać za ujęcie właściwe.

Istnieje kilka przesłanek, które wskazują, że Doktorant podjął się zbadania ważnego i złożonego problemu, posiadającego istotne znaczenie zarówno dla teorii ekonomii, jak i praktyki gospodarczej. Wynika z tego konieczność objęcia go systematycznym monitorowaniem, bieżącą naukową analizą, ciągłością identyfikacji i kontrolą zakresu jego oddziaływania, tworzonych skutków oraz trendów.

Badania poświęcone Kostrzyńsko Słubickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej stanowią zatem bardzo ważny i ciągle aktualny przedmiot badań. W tym kontekście podjęta problematyka badawcza opiniowanej pracy z pewnością reprezentuje dziedzinę nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Problem, którego rozwiązania podjął się Doktorant uznaję za zwarty i ważny pod względem poznawczym. Mogę zatem stwierdzić że tytuł rozprawy, podjęta tematyka badawcza jest aktualna i naukowo interesująca, a jej wybór i przedstawienie w rozprawie doktorskiej uznaję za merytorycznie uzasadniony.

3. Koncepcja, hipotezy i cel pracy doktorskiej

Koncepcja pracy po naniesieniu poprawek jest merytorycznie poprawna i ciekawie skomponowana.

Hipoteza badawcza brzmi „Tworzenie i rozwój specjalnych stref ekonomicznych wpływa na poprawę struktury ekonomiczno – społecznej regionu, jego spójność oraz determinuje rozwój regionu”.

Przedstawiony zakres eksploracji miał znaczący wpływ na strukturę pracy, w której względy metodologiczne, merytoryczne, a także praktyczne przesądziły o wytyczeniu głównego celu opracowania, polegającego na zbadaniu zasadności tworzenia specjalnych stref ekonomicznych dla rozwoju regionów, który rozszerzono trzema celami uzupełniającymi tj:

- określenie czynników dynamiki rozwoju regionu ze względu na fakt funkcjonowania SSE na jego obszarze,
- analiza aktywizacji regionu i wzrostu innowacyjności oraz konkurencyjności od momentu utworzenia na jego obszarze SSE,
- opracowanie modelu efektywnego wpływu na K-SSE na rozwój regionu i rekomendacji na przyszłość.

Tak wytyczony cel należy uznać za poprawnie zdefiniowany, jasno określający obszar naukowej, merytorycznej i poznawczej eksploracji. Jest również zadaniem ambitnym ponieważ jego realizacja uzupełnia istniejącą w nauce lukę teoretyczną, metodologiczną i poznawczą, wynikającą z istnienia nielicznych zwartych opracowań naukowych dotyczących tej problematyki.

Podmiotem badań była bezpośrednio K-S SSE i jej otoczenie tj:

- przedsiębiorstwa w niej funkcjonujące – dane statystyczne, dane z badań ankietowych inwestorów i jednostek samorządu terytorialnego oraz źródła wtórne,
- zarządzający K-S SSE – wywiad bezpośredni,
- przedstawiciele podmiotów otoczenia publicznego i biznesowego.

Podjęcie skutecznej analizy tak sformułowanych założeń znalazło odzwierciedlenie w przyjętym toku badawczym, umożliwiającym oczekiwaną weryfikację hipotezy oraz celów poznawczych, aplikacyjnych oraz metodologicznych. Służy temu, przyjęty w procesie badawczym, dedukcyjny sposób dochodzenia do konkluzji, wniosków i rekomendacji oraz tryb ich uzasadnienia, w którym wykorzystano mechanizm tworzenia skutków spowodowanych złożonością wielorelatywnych oddziaływań Kostrzyńsko Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na rozwój regionów.

Dokonując oceny poprawności sformułowanego celu pracy stwierdzić należy, że jest w logiczny sposób powiązany z tematem pracy, gdzie tytuł rozprawy zawiera już konkretną ideę, cel badawczy i zasadniczo został sformułowany poprawnie.

Cel podstawowy pracy został zrealizowany, a hipoteza badawcza została zweryfikowana na podstawie szerokich studiów literaturowych i badań empirycznych. W tym zakresie zastosowano metody: studiów literatury przedmiotu, opisową, wywiadu bezpośredniego, indukcji, i dedukcji.

Zakres przedmiotowy pracy, założone i zrealizowane badania empiryczne zasadniczo zostały prawidłowo określone, co wiąże się z doбором odpowiedniej metodyki badawczej i jej praktycznym wykorzystaniem.

4. Ocena zawartości merytorycznej rozprawy

Od momentu utworzenia SSE następowały dynamiczne procesy, tworzące zmienność relacji i skutków. Zaistniała zatem konieczność identyfikacji środków pomocowych naukową analizą i obserwacją tworzonych skutków oraz trendów. Zatem podjęcie problematyki w aktualnych uwarunkowaniach, z próbą ustalenia wpływu SSE na rozwój regionów jest wkładem w ciągłość naukowych dociekań, które pozwalają ująć aktualność zagadnienia w procesie jego dynamicznych przemian.

Przedstawiona do recenzji praca liczy 220 strony. Rozprawa składa się z pięciu rozdziałów, wprowadzenia, zakończenia, bibliografii, spisu tabel, spisu rysunków, wykresów, ankiety badawczej i jest podporządkowana przyjętej koncepcji badań oraz weryfikacji postawionej hipotezy, co sprawia, że nie budzi zasadniczo większych zastrzeżeń.

W opiniowanej rozprawie zachowano właściwe proporcje treści pomiędzy poszczególnymi jej częściami. Użyte terminy i pojęcia definiowane są poprawnie. Zamieszczone tablice, rysunki, schematy zwiększają pogładowość przedstawionych wywodów, a opisy są zwięzłe. Stwierdzam, że sposób przedstawienia materiału naukowego w recenzowanej dysertacji jest w większości metodycznie właściwy i poprawny.

Studia literatury, świadczą o dobrej znajomości dotychczasowego piśmiennictwa i prowadzą do dojrzałych rozważań. Należy zaznaczyć, że wykorzystana w rozprawie literatura została poszerzona i uaktualniona, jest również właściwie interpretowana w tekście oraz w licznych przypisach.

Autor zachował prawidłowe relacje między warstwą teoretyczną i empiryczną pracy.

Układ dysertacji został zmodyfikowany, a jej treść i kompozycja w większym stopniu koresponduje z przeprowadzonymi badaniami literaturowymi i empirycznymi.

Praca składa się z 5 rozdziałów, gdzie dwa pierwsze mają charakter teoretyczny, a kolejne trzy empiryczny.

W pierwszym rozdziale omówiono pojęcie i istotę rozwoju regionalnego, gdzie wskazano również czynniki stymulujące rozwój regionalny przez bezpośrednie inwestycje krajowe i zagraniczne. Uwzględniono i zaprezentowano miary i stymulanty rozwoju regionalnego w kontekście napływu inwestycji bezpośrednich w różnych regionach świata. Zaprezentowano czynniki rozwoju regionalnego z punktu widzenia różnych teorii ekonomicznych uwzględniając literaturę światową w tym zakresie.

W drugim rozdziale przedstawiono podstawowe definicje stref uprzywilejowanych ekonomicznie w świetle literatury naukowej i organizacji międzynarodowych. Wskazano na bazie literatury krajowej i zagranicznej determinanty rozwoju stref uprzywilejowanych

ekonomicznie na świecie. Przedstawiono główne elementy polityki Unii Europejskiej oraz prawodawstwa w stosunku do stref uprzywilejowanych ekonomicznie oraz omówiono możliwą przyszłość polskich specjalnych stref ekonomicznych.

Rozdział trzeci zawiera analizę ekonomicznych wyników działalności SSE w Polsce. Dokonano analizy ulg inwestycyjnych jako metody pozyskiwania i przyciągania bezpośrednich inwestycji krajowych i zagranicznych. Skwantyfikowano ponad 20 letnią działalność SSE w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na rozwój regionów.

Rozdział czwarty opisuje Kostrzyńsko-Słubicką Specjalną Strefę Ekonomiczną. Poddano analizie jej położenie, przedmiot działalności i wyniki społeczno-ekonomiczne funkcjonowania KS-SSE. Omówiono także wpływ działalności strefy na poprawę oferty inwestycyjnej województwa lubuskiego.

Rozdział piąty przedstawia model i ocenę funkcjonowania K-S SSE rozpoczynając od prezentacji autorskiego modelu oraz danych statystycznych, poprzez oszacowanie zmiennych i analizę wyników w odniesieniu do badań innych autorów. Model zaprezentowany w dysertacji określa główne czynniki wpływające na rozwój regionu, ilustrując idealną sytuację, w której poszczególne działania i oczekiwane rezultaty następują po sobie, pozostając względem siebie w bezpośrednich, przyczynowo skutkowych relacjach. Elementem analizy teoretycznej modelu była identyfikacja założeń, których spełnienie jest konieczne z punktu widzenia urzeczywistnienia przyjętych założeń teoretycznych.

Dla oszacowania zmiennych wykorzystano ankietę skierowaną do przedsiębiorstw funkcjonujących w K-S SSE.

Pracę wieńczy zakończenie, w którym sformułowano najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonych badań, oraz wskazano instrumenty mogące mieć zastosowanie w polskiej polityce gospodarczej dotyczącej obszarów uprzywilejowanych ekonomicznie. Kwantyfikacja badań empirycznych posłużyła również do wskazania instrumentów i rekomendacji mogących zyskać zastosowanie w regionalnej polityce rozwoju gospodarczego. Wskazano również rekomendowane kierunki rozwoju Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Opracowana rozprawa doktorska nie tylko uzupełnia i rozszerza zakres dostępnej problematyki, lecz identyfikuje również skutki oddziaływania K-S SSE na rozwój regionów.

Rozprawa jest dowodem dobrej znajomości podjętej problematyki badawczej i stanowi samodzielne i oryginalne rozwiązanie przez Doktoranta aktualnego i ważnego problemu naukowego mieszczącego się w naukach ekonomicznych. Przedstawiona w pracy tematyka badawcza jest interesująca i bardzo aktualna a zastosowane metody badawcze umożliwiły weryfikację hipotezy badawczej oraz realizację sformułowanego celu pracy.

Oceniając recenzowaną dysertację pragnę podkreślić, że:

- stanowi ona jednolite metodologicznie studium teoretyczno-empiryczne poświęcone oddziaływaniu specjalnych stref ekonomicznych na rozwój regionów,
- wskazuje na atrakcyjność inwestycyjną Polski,
- wnosi wkład do teorii poznania uwarunkowań rozwoju regionów.

Należy zaznaczyć, że Doktorant bardzo się napracował pisząc dzieło, gdzie za szczególny udział i wkład własny należy uznać przede wszystkim szeroką analizę SSE i uwarunkowań determinujących rozwój regionów.

5. Ocena formalnej strony pracy

Odnosząc się do oceny formalnej strony pracy należy podkreślić, że dysertacja została napisana poprawnym językiem, jednak Autor nie zawsze przestrzega formalnych reguł pisania prac naukowych.

Tabele i rysunki zostały odpowiednio ponumerowane, opatrzone tytułami i źródłami. Są one przejrzyste i ułatwiają opanowanie tekstu. Jednak źle sporządzono tabele, które mają ciągłość na wielu stronach.

Zauważone błędy nie mają charakteru fundamentalnego i dotyczą głównie omyłek literowych występujących w tekście, ale dość powszechne są również błędy takie jak:

- częsty brak znaków interpunkcyjnych przy tworzeniu list punktowych i numerowanych,
- nie zawsze stosowano znaki interpunkcyjne na końcu przypisów dolnych.

Poza tym, zarówno warstwa językowa, jak i strona stricte techniczna nie budzą większych zastrzeżeń. Podstawa źródłowa, wyrażająca się m.in. przypisami dolnymi jest jednolita. Praca posiada staranny i przejrzysty zapis w formie wydruku komputerowego, a prezentowane w poszczególnych rozdziałach rysunki, tabele, schematy oraz mapy zostały wydrukowane w kolorze, co stwarza lepszy odbiór wizualnej strony rozprawy.

6. Konkluzja

Biorąc pod uwagę wyżej wymienione składowe elementy przedstawionej do oceny rozprawy doktorskiej, wyrażam opinię, że recenzowana rozprawa stanowi samodzielne rozwiązanie wskazanego przez Autora problemu badawczego i wykazuje Jego ogólną wiedzę w obszarze, wpisującym się w dyscyplinę ekonomia i finanse. Przedstawiona praca stanowi studium teoretyczno-empiryczne w temacie „Specjalne strefy ekonomiczne, a rozwój regionów

w Polsce na przykładzie Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej” i jest rozprawą o cechach oryginalności, dlatego pomimo wykazanych uwag ogólna ocena recenzowanego opracowania jest pozytywna.

Reasumując stwierdzam, że dysertacja spełnia wymogi stawiane przy ubieganiu się o stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych określone w art. 16 ustawy z dnia 14 czerwca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki i wnoszę o dopuszczenie mgr. Dariusza Lesickiego do obrony pracy doktorskiej.

